

Оксана Володимирівна Ярошевська,

д-р екон. наук, професор, ректор,

ORCID 0000-0003-3569-8763

e-mail: yaroshevskaya-ksenya@meta.ua;

Леонід Олександрович Панік,

канд. техн. наук, доцент,

ORCID 0000-0003-1343-3000

e-mail: panik_l@itstep.academy

Дніпровський технологічний університет «ШАГ», м. Дніпро

Володимир Миколайович Красноступ,

канд. екон. наук, докторант,

ORCID 0009-0004-1398-3242

e-mail: volodymyr.krasnostup@gmail.com

ПЗВО «Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова», м. Черкаси

Сергій Олександрович Волков,

директор,

ORCID 0009-0005-1893-5431

e-mail: sergey.wolkov@gmail.com

ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Дніпро», м. Дніпро

ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ПРИ ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В КЛАСТЕРНИХ СТРУКТУРАХ

Вступ. У сучасних умовах глобалізації економіки та загострення конкурентної боротьби особливого значення набуває забезпечення сталого економічного розвитку підприємств малого та середнього бізнесу (МСП). Цей сектор виступає важливим чинником економічного зростання, створення робочих місць, інноваційної активності та регіонального розвитку. Однак, унаслідок обмежених фінансових ресурсів, слабкої інституційної підтримки та високого рівня зовнішніх ризиків, МСП потребують ефективних механізмів стратегічного управління, що базуються на об'єктивній оцінці їхнього фінансово-економічного стану.

Одним із ключових інструментів, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, є фінансовий аналіз. Його системне застосування дозволяє не лише виявити поточні проблеми в діяльності підприємства, а й формувати довгострокові стратегічні орієнтири розвитку. Особливо актуальним є фінансовий аналіз для підприємств, інтегрованих у кластерні структури, де кооперація, спеціалізація та взаємодія учасників створюють додаткові можливості для зростання ефективності та інноваційності.

Формування ефективної стратегії розвитку в умовах кластерного середовища вимагає адаптації традиційних підходів до фінансового аналізу, з урахуванням як індивідуальних характеристик підприємства, так і кластерних взаємозв'язків. У цьому контексті постає потреба у дослідженні сучасних

підходів до використання фінансового аналізу як складової стратегічного управління в МСП, що функціонують у межах кластерних утворень.

Постановка проблеми. Формування ринкових відносин потребує від кожного учасника підприємницької діяльності уміння адекватно аналізувати економічну інформацію та приймати виважені управлінські рішення щодо інвестування своїх ресурсів у суб'єкти господарювання з метою одержання прибутку. Одним із інструментів оцінювання конкурентоспроможності підприємства є фінансовий аналіз.

Фінансовий аналіз діяльності підприємства – комплексне вивчення фінансово-господарської діяльності підприємства з метою оцінки досягнутих фінансових результатів, що проводиться за допомогою методів статистичного, економічного і фінансового аналізу за даними трьох потоків інформації: нормативної, планової та фактичної, відображеної у бухгалтерській (фінансовій) звітності підприємства.

Фінансовий стан підприємства визначається сукупністю показників, що відображають наявність, розміщення та використання ресурсів підприємства, його реальні й потенційні фінансові можливості. Він безпосередньо впливає на ефективність підприємницької діяльності господарюючих суб'єктів.

У свою чергу, стан суб'єктів господарювання прямо залежить від результатів їх підприємницької діяльності. Якщо господарська діяльність забезпечує прибуток, то утворюються додаткові джерела

коштів, які, в кінцевому підсумку, сприяють зміцненню фінансово-господарської діяльності підприємства. Недостатній обсяг або неправильне формування й використання активів може виявитись головною причиною несвоєчасності сплати заборгованості за одержану сировину та матеріали, неповного та неритмічного забезпечення підприємницької діяльності необхідними ресурсами, а отже, і погіршення результатів виконання підприємством своїх зобов'язань перед власниками, державою та найманими працівниками. Забезпеченість підприємства активами в межах розрахункової потреби та їх раціональне використання створюють широкі можливості для подальшого поліпшення кількісних і якісних показників господарювання.

Коло найважливіших показників фінансово-господарської діяльності підприємства і показників, які характеризують стан, рух і розміщення його фінансових ресурсів, включає:

- прибутковість (рентабельність) діяльності підприємства;
- наявність і динаміку основних та оборотних коштів;
- раціональність розміщення (використання) власних і залучених фінансових ресурсів (основних і оборотних коштів);
- рівень фінансової незалежності підприємства (фінансової автономії);
- ліквідність і платоспроможність.

Фінансовий аналіз є невід'ємною частиною розробки практично всіх бізнес-процесів та суттєвим елементом управління фінансами в цілому. Практично всі користувачі фінансової звітності застосовують методи фінансового аналізу для прийняття рішень стосовно оптимізації своєї діяльності. За результатами дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства стає можливим процес удосконалення фінансової стратегії розвитку підприємства, що позитивно впливає на результати підприємницької діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковими проблемами щодо використання фінансового аналізу при формуванні стратегії економічного розвитку підприємств малого та середнього бізнесу у кластерних структурах, а також питанням управління фінансовим станом підприємств та ефективності його оцінки присвячено багато публікацій, серед яких варто виділити праці учених: Г.І. Андрєєва, М.С. Білик, Ю.А. Бондар, Ф.Ф. Бутинця, А.Б. Гончарова, О.М. Гуцалюка, А.Г. Загородного, К.В. Измайлової, Г.І. Кіндрацької, А.М. Поддерьогіна, П.Я. Поповича, В.В. Сопко та деяких інших.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо використання фінансового аналізу при формуванні стратегії економічного розвитку МСП у кластерних структурах, а також до-

слідження фінансового аналізу підприємства та розробка заходів щодо удосконалення фінансової стратегії його розвитку та прийняття інвестиційного рішення.

Виклад основного матеріалу. Система управління будь-якою організацією охоплює різноманітні елементи, серед яких можна виділити такі блоки, пов'язані з економічним аналізом. Планування визначає напрям і зміст діяльності організації; облік забезпечує збір, систематизацію та узагальнення даних, необхідних для управління; у процесі аналізу виконують первинну обробку економічних даних, націлену на прийняття необхідних рішень, це визначає місце економічного аналізу в управлінському процесі.

Оперативний аналіз відіграє головну роль при перевірці виконання прийнятих рішень. Введення управлінського обліку, дійового комерційного розрахунку, дотримання режиму економії потребують повсякденного аналізу витрат, невиробничих витрат за статтями та елементами. Прийняття тактичних управлінських рішень робить необхідним постійний аналіз різноманітних варіантів економічних параметрів.

Вибір найкращого варіанта господарського розвитку пов'язаний з поточним прогностичним економічним аналізом, який заснований на економіко-математичному моделюванні, системному аналізі ефективності. Без аналізу впливу на економіку організації внутрішнього та зовнішнього середовища, стану ринку, покупців і споживачів продукції, конкурентної ситуації, ринкових цін, кінцевих фінансових результатів неможливі розробка маркетингових програм та контроль за їх використанням.

Економічний аналіз і його складова – фінансовий аналіз – є невід'ємною частиною розробки практично всіх видів бізнес-планів і суттєвим елементом управління фінансами в цілому. Практично всі користувачі фінансової звітності використовують метод фінансового аналізу для прийняття рішення щодо оптимізації своїх інтересів.

Управління фінансами складається з трьох взаємопов'язаних блоків:

- аналіз фінансових результатів діяльності організації;
- аналіз фінансово-господарської діяльності організації;
- аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності організації.

Вирішення взаємопов'язаних аналітичних завдань дає змогу забезпечити основні функції фінансового менеджменту:

- управління поточною стійкістю діяльності фірми, її ліквідністю, платоспроможністю та джерелами короткострокового фінансування;
- управління фінансовою ринковою стійкістю розвитку підприємства;

- управління інвестиційною діяльністю фірми;
- управління довгостроковими джерелами фінансування розвитку бізнесу; – управління портфелем цінних паперів; довго- та короткостроковими фінансовими вкладеннями;

- управління фінансами компанії при її реорганізації та ліквідації в умовах банкрутства, за умови роботи на міжнародних ринках капіталу.

В останній час необхідним елементом управління діяльністю організації стає аудит, який передбачає обов'язкове використання методів економічного аналізу для визначення ділової активності організації; оцінки фінансово-господарських перспектив її функціонування; визначення зон можливих навмисних і не навмисних помилок у зовнішній звітності організації.

Аналітичні процедури аудитора при ознайомленні з бізнесом клієнта зводяться до таких дій:

- порівняння поточних даних з даними попередніх періодів;
- порівняння поточних даних з даними плану і прогнозу;
- порівняння поточних даних з нормативними показниками;
- порівняння поточних даних із середньогалузевими даними;
- розрахунок фінансових коефіцієнтів у динаміці.

При переході до ринкових відносин вітчизняні підприємства зіткнулись з проблемою невпевненості в ділових партнерах, у законодавчій базі, політиці держави, з невизначеністю майбутніх доходів і витрат, отже, і перспектив діяльності підприємства. Проведення фінансового аналізу підприємства дасть змогу власникам, керівникам, партнерам по бізнесу, банкам визначити надійність, стабільність цього підприємства, оцінити ефективність використання фінансових ресурсів, спрогнозувати фінансові результати його діяльності.

Одним із чинників ефективного управління підприємством, а отже, і його фінансового розвитку, є якісний і своєчасний проведений фінансовий аналіз, що дає можливість визначити “недоліки” в діяльності підприємства та шляхи їх подолання, сформулювати фінансову стратегію управління підприємством.

Фінансовий аналіз здійснюється за такими напрямками:

- оцінювання майнового стану – визначають виробничий потенціал підприємства;
- аналіз ліквідності і платоспроможності – визначають спроможність своєчасно і в повному обсязі здійснювати розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями;
- оцінювання ділової активності – оцінюють ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів;

- аналіз фінансової стійкості – визначається структура джерел фінансування, які різняться доступністю, ризиковістю, вартістю;

- аналіз прибутковості та рентабельності – оцінюють загальну ефективність вкладення коштів у це підприємство.

Основні коефіцієнти, які характеризують кожний з цих напрямів дослідження, наведено в табл. Фінансова робота на підприємстві, насамперед, спрямована на створення фінансових ресурсів для розвитку з метою забезпечення зростання рентабельності, інвестиційної привабливості, тобто поліпшення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Планування визначає напрям і зміст діяльності організації; облік забезпечує збір, систематизацію та узагальнення даних, необхідних для управління; у процесі аналізу виконують первинну обробку економічних даних, націлену на прийняття необхідних рішень, це визначає місце економічного аналізу в управлінському процесі. Аналіз фінансово-господарської діяльності показує, за якими конкретними напрямками необхідно вести цю роботу, дає можливість виявити найважливіші аспекти і найбільш слабкі позиції у фінансовому стані підприємства.

Оцінювання фінансово-господарської діяльності може бути виконано з різним рівнем деталізації залежно від мети аналізу, наявної інформації, програмного, технічного і кадрового забезпечення. Найбільш доцільним є виділення процедур експрес-аналізу і поглибленого аналізу фінансово-господарської діяльності.

Робота в умовах ринкової економіки потребує від підприємства підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання й керування виробництвом, активізації підприємництва і т. д. Важливу роль у реалізації цього завдання відіграє аналіз господарської діяльності підприємств. З його допомогою розробляють фінансову стратегію і тактику розвитку підприємства, удосконалюють плани й управлінські рішення, здійснюють контроль за їх виконанням, виявляють резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюють результати діяльності підприємства, його підрозділів і працівників.

В управлінні підприємством основну увагу необхідно зосередити на фінансовій діяльності підприємства, раціональному й ефективному використанні фінансових ресурсів. Фінансова діяльність містить у собі сукупність операцій з надходження і використання засобів у вартісній оцінці й їх ефективному використанні в процесі виробництва та реалізації продукції і товарів.

Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємств має на меті поліпшення організації

фінансів і підвищення ефективності їх використання в процесі господарської діяльності. Фінансовий стан підприємства залежить від виробничих і комерційних результатів діяльності й рівня фінансової роботи з організації та використання фінансових ресурсів. Чим вище показники виробництва і реалізації продукції (або товарів), нижче їхня собівартість, тим вище рентабельність і вище прибуток, тим краще фінансовий стан підприємства. Раціональна фінансова діяльність сприяє здійсненню основного принципу господарської діяльності – самостійності підприємства.

Самостійність припускає, що вкладені ресурси повинні окупатися прибутком, який відповідає нормативному рівню рентабельності, що забезпечує самофінансування. Тобто стає можливим забезпечення підприємства власними фінансовими ресурсами для формування й ефективного використання всіх господарських засобів, як основних, так і оборотних, розширення виробництва і поліпшення соціально-культурної сфери за рахунок грошових надходжень від діяльності й реалізації продукції, робіт, послуг і товарів.

Таким чином, результати фінансового аналізу дають змогу виявити вразливі місця, що потребують особливої уваги, і розробити заходи щодо їх ліквідації, тобто постійно удосконалювати фінансову стратегію підприємства. Результати аналізу – “матеріальна основа” управлінських рішень, прийняття яких ґрунтується також на інтелекті, логіці, досвіді, особистих симпатіях і антипатіях особи, котра приймає ці рішення.

Усе це ще раз свідчить про те, що фінансовий аналіз у сучасних умовах стає основним елементом управління, інструментом оцінювання надійності потенційного партнера. Необхідність поєднання формалізованих і неформалізованих процедур у процесі прийняття управлінських рішень накладає відбиток як на порядок підготовки документів, так і на послідовність процедур аналізу фінансово-господарської діяльності. Саме таке розуміння логіки фінансового аналізу є найбільш відповідним логіці функціонування підприємства в умовах ринкової економіки.

Співвідношення показників стійкості й ефективності значною мірою впливає на вибір підприємством його фінансової стратегії. Тому підприємство для вибору фінансової стратегії розвитку повинно провести фінансовий аналіз, який допоможе в умовах нестабільності економіки, законодавства, політичної ситуації вибрати вектор його ефективного розвитку.

У сучасних умовах довгострокові стратегічні рішення відкладають на невизначений час, тому ми вважаємо, що доцільно використовувати такі стратегії:

– стратегія подолання нестійкості, або стратегія виживання, що використовується в умовах економічної кризи, нестабільності та інфляції, до якої вдаються, коли показники діяльності набувають стійкої тенденції до погіршення;

– стратегія підтримки стійкості або стабілізації, яка використовується в умовах нестабільності обсягів продажів і прибутку та застосовується переважно в галузях із стабільною технологією, коли керівництво задоволене в цілому станом свого підприємства;

– стратегія розвитку або стійкого зростання, що виражає прагнення підприємства до зростання обсягів продажу, підвищення рентабельності та інших показників ефективності виробництва.

Використання таких підходів до формування фінансової стратегії підприємства дасть йому змогу уникнути банкрутства та забезпечити собі фінансовий розвиток на довгострокову перспективу за рахунок власних коштів, що, у свою чергу, є запорукою фінансової стабільності підприємства на ринку

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що фінансовий аналіз відіграє ключову роль у формуванні ефективної стратегії економічного розвитку підприємств малого та середнього бізнесу, особливо в умовах їх функціонування у складі кластерних структур. Системний і комплексний підхід до аналізу фінансових показників дозволяє не лише оцінити поточний стан підприємства, а й виявити стратегічні резерви зростання, визначити пріоритети розвитку, оцінити інвестиційну привабливість та рівень ризиків.

Функціонування МСП у межах кластеру відкриває додаткові можливості для обміну ресурсами, зниження транзакційних витрат, підвищення конкурентоспроможності та впровадження інновацій. У цьому контексті фінансовий аналіз має бути адаптований до особливостей кластерної моделі управління, з урахуванням міжфірмової взаємодії та синергії учасників.

Практичне значення дослідження полягає у розробці підходів до інтеграції фінансового аналізу у стратегічне планування діяльності МСП, що може бути використано як на рівні окремого підприємства, так і у межах управління розвитком кластерів загалом. Подальші дослідження доцільно спрямувати на удосконалення аналітичних методик із використанням цифрових технологій та розвиток індикаторів фінансової стійкості в умовах динамічного економічного середовища.

Фінансові ресурси в умовах ринкової економіки набувають першорядного значення, оскільки це – єдиний вид ресурсів підприємства, що трансформується безпосередньо й з мінімальним часовим інтервалом у будь-який інший вид ресурсів.

Фінанси підприємства виконують три основні функції:

- формування, підтримка оптимальної структури й нарощування виробничого потенціалу підприємства;
- забезпечення поточної фінансово-господарської діяльності;
- забезпечення участі підприємства в здійсненні соціальної політики.

Головне в управлінні фінансовою діяльністю підприємства – правильна постановка мети, що

відповідає фінансовим інтересам об'єкта управління. Ефективність управління багато в чому залежить від швидкості реакції на зміни умов фінансового ринку, фінансової ситуації або фінансово-господарської діяльності об'єкта управління. Тому управління фінансовою діяльністю має базуватися на знанні стандартних прийомів управління, на вмінні швидко й правильно оцінювати конкретну фінансову ситуацію, на здатності швидко знайти гарний, якщо не єдиний, вихід із цієї ситуації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болілий В. О., Гуцалюк О. М., Суховірська Л. П., Лунгол О. М. Розробка та впровадження програмного продукту «Автоматизована система обліку «АХІМ» на підприємствах малого бізнесу в системі формування аналітичного забезпечення. *Економічні інновації*. 2021. № 23 (3). С. 33–40. [https://doi.org/10.31520/ei.2021.23.3\(80\).33-40](https://doi.org/10.31520/ei.2021.23.3(80).33-40)
2. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А., Цатурян Р. О. Особливості формування системи реінжинірингу бізнес-процесів підприємств з використанням цифрових технологій. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 2(72). С. 40–47. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-2\(72\)-40-47](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-2(72)-40-47)
3. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А., Журило І. В., Соколенко А. В. Стратегічний розвиток підприємств малого та середнього бізнесу в системі інноваційно-інтегрованих кластерних структур. *Економічний вісник Донбасу*. 2025. № 1 (79). С. 77–85. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-1\(79\)-77-85](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-1(79)-77-85)
4. Левченко О. М., Ткачук О. В., Царенко І. О. Інноваційно-інтегровані структури в сучасній економіці: їх класифікація. *Ефективна економіка*. 2017. Вип. 10. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5791>
5. Kolodinskyi S. B., Hutsaliuk O. M., Kramskyi S. O. Management of inter-firm cooperative relations for the exchange of innovations by enterprises of Ukraine. *Intellectualization of Logistics and Supply Chain Management*. 2022. Vol. 15. P. 46–55. <https://doi.org/10.46783/smart-scm/2022-15-4>
6. Hutsaliuk O., Panchyshyn A., Abliazov D., Buhaieva M., Pantelieieva I., Chen M., Vlasova, Y. Economic and Mathematical Modeling of Energy-Saving and Resource-Saving Innovations in the Project Approach to Crisis and Strategic Management of Hospitality Industry Enterprises Based on Corporate Law and Public Administration: Application of Numerical Methods. *Advances in Nonlinear Variational Inequalities*. 2025. Vol. 28 (4s). P. 351–365. <https://doi.org/10.52783/anvi.v28.3330>
7. Remuha Y., Hutsaliuk O., Kotlubai V., Slobodianiuk O. Integration theory and effective partnership of logistics entities. In *Innovative Management of Business Integration and Education in Transnational Economic Systems: Collective Monograph*. ISMA, 2023. P. 222–230.
8. Шматко Н. М. Закономірності процесу здійснення організаційних змін у структурі управління підприємством. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 2 (39). P. 58–62. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2\(39\).58-62](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2(39).58-62)
9. Бондар Ю. А. Диверсифікація інвестиційного портфелю. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 16. С. 286–297. <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/54.pdf>
10. Бондар Ю. А., Єрошкін К. А. Теоретичні аспекти управління фінансовою діяльністю підприємства. *Причорноморські наукові студії*. 2020. Вип. 55. С. 83–87. <https://doi.org/10.32843/bses.55-13>

Надійшла до редакції 16.08.2025 р.

Прийнята до друку 04.09.2025 р.

REFERENCES

1. Bolilyi, V. O., Hutsaliuk, O. M., Sukhovirska, L. P., & Lunhol, O. M. (2021). Development and implementation of the software product "Automated accounting system "AXIM" at small business enterprises in the system of forming analytical support. *Ekonomiczni innovatsii*, 23(3), 33–40. [https://doi.org/10.31520/ei.2021.23.3\(80\).33-40](https://doi.org/10.31520/ei.2021.23.3(80).33-40) [in Ukrainian].
2. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Yu. A., & Tsaturian, R. O. (2023). Peculiarities of forming a business process reengineering system for enterprises using digital technologies. *Ekonomicnyi visnyk Donbasu*, (2), 40–47. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-2\(72\)-40-47](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-2(72)-40-47) [in Ukrainian].
3. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Yu. A., Zhyrylo, I. V., & Sokolenko, A. V. (2025). Strategic development of small and medium-sized enterprises in the system of innovative-integrated cluster structures. *Ekonomicnyi visnyk Donbasu*, (1), 77–85. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-1\(79\)-77-85](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-1(79)-77-85) [in Ukrainian].
4. Levchenko, O. M., Tkachuk, O. V., & Tsarenko, I. O. (2017). Innovative and integrated structures in the modern economy: Their classification. *Efektivna ekonomika*, (10). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5791> [in Ukrainian].
5. Kolodinskyi, S. B., Hutsaliuk, O. M., & Kramskyi, S. O. (2022). Management of inter-firm cooperative relations for the exchange of innovations by enterprises of Ukraine. *Intellectualization of Logistics and Supply Chain Management*, 15, 46–55. <https://doi.org/10.46783/smart-scm/2022-15-4>
6. Hutsaliuk, O., Panchyshyn, A., Abliazov, D., Buhaieva, M., Pantelieieva, I., Chen, M., & Vlasova, Y. (2025). Economic and mathematical modeling of energy-saving and resource-saving innovations in the project approach to crisis and strategic management of hospitality industry enterprises based on corporate law and public administration: Application of numerical methods. *Advances in Nonlinear Variational Inequalities*, 28(4s), 351–365. <https://doi.org/10.52783/anvi.v28.3330>
7. Remuha, Y., Hutsaliuk, O., Kotlubai, V., & Slobodianiuk, O. (2023). Integration theory and effective partnership of logistics entities. In *Innovative Management of Business Integration and Education in Transnational Economic Systems: Collective Monograph* (pp. 222–230). ISMA.

8. Shmatko, N. M. (2020). Patterns of the process of organizational changes in the enterprise management structure. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, (2), 58–62. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2\(39\).58-62](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2(39).58-62) [in Ukrainian].
9. Bondar, Yu. A. (2017). Diversification of the investment portfolio. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, (16), 286–297. <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/54.pdf> [in Ukrainian].
10. Bondar, Yu. A., & Yeroshkin, K. A. (2020). Theoretical aspects of enterprise financial management. *Prychornomorski naukovy studii*, (55), 83–87. <https://doi.org/10.32843/bses.55-13> [in Ukrainian].

Received: 16.08.2025

Accepted: 04.09.2025

Ярошевська О. В., Панік Л. О., Красноступ В. М., Волков С. О. Використання фінансового аналізу при формуванні стратегії економічного розвитку підприємств малого та середнього бізнесу у кластерних структурах

У статті досліджено роль фінансового аналізу як ключового інструменту стратегічного планування та управління в умовах функціонування підприємств малого та середнього бізнесу (МСП) у межах кластерних об'єднань. Акцент зроблено на значенні фінансового аналізу для виявлення сильних і слабких сторін підприємства, оцінки його фінансової стійкості, ліквідності, рентабельності та інвестиційної привабливості. Автори обґрунтовують, що застосування фінансового аналізу сприяє прийняттю обґрунтованих стратегічних рішень, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності МСП, забезпечення економічної безпеки та сталого розвитку.

Особлива увага приділяється кластерному підходу як чиннику синергії, який дозволяє оптимізувати ресурси, налагодити ефективну взаємодію між учасниками кластера та підвищити рівень адаптивності до змін зовнішнього середовища. Запропоновано методичні рекомендації щодо інтеграції даних фінансового аналізу у процес стратегічного планування, а також окреслено перспективи вдосконалення інструментарію аналізу з урахуванням цифрових технологій та сучасних тенденцій розвитку фінансового менеджменту.

Результати дослідження можуть бути використані керівниками МСП, учасниками кластерів, економістами, фінансовими аналітиками, а також у процесі розробки регіональних програм підтримки малого та середнього підприємництва.

Ключові слова: фінансовий аналіз, стратегія економічного розвитку, стійкий розвиток, малий та середній бізнес, бізнес-процеси, кластерні структури, прогнозування.

Yaroshevskaya O., Panik L., Krasnostup V., Volkov S. The use of financial analysis in the formation of economic development strategies for small and medium-sized enterprises within cluster structures

This article explores the role of financial analysis as a key tool for strategic planning and management in the context of small and medium-sized enterprises (SMEs) operating within cluster formations. The focus is placed on the importance of financial analysis in identifying strengths and weaknesses of enterprises, assessing their financial stability, liquidity, profitability, and investment attractiveness. The authors argue that the application of financial analysis facilitates the adoption of sound strategic decisions aimed at enhancing the competitiveness of SMEs, ensuring economic security, and promoting sustainable development.

Special attention is given to the cluster-based approach as a source of synergy that enables resource optimization, effective interaction among cluster participants, and improved adaptability to external environmental changes. Methodological recommendations are proposed for integrating financial analysis data into the strategic planning process, along with an outline of prospects for improving analytical tools considering digital technologies and modern trends in financial management.

The results of the study can be utilized by SME managers, cluster participants, economists, financial analysts, as well as in the development of regional programs supporting small and medium-sized business.

Keywords: financial analysis, economic development strategy, sustainable development, small and medium-sized businesses, business processes, cluster structures, forecasting.